

Erdőtelepítések jövedelmezőségének vizsgálata a Duna–Tisza közti homokháton

SZIL ISTVÁN

A Nagyalföldön néhány ezer hektárra csökkent az állami erdőgazdaságok kezelésében levő, erdőtelepítésre eredményesen felhasználható mezőgazdasági művelési ágú ingatlanok nagysága. Ezzel szemben a mezőgazdasági nagyüzemek, elsősorban a termelőszövetkezetek, több tízezer hektár mezőgazdasági művelésre nem alkalmas területen kívánnak erdőt telepíteni. Ez a törekvés Csongrád megyében — közelebről a szegedi járásban — főként a kedvezőtlen adottságú (homoki) termelőszövetkezeteket jellemzi, ezek a IV. ötéves terv időszakában 3700—3800 ha futóhomokon, gyengén humuszos homokon terveznek erdőtelepítést végrehajtani állami támogatás igénybevételével. E területeken jelenleg is rozstermesztést folytatnak, alacsony termésátlagokat érnek el, veszteségük 350—850 Ft/ha. A termelőszövetkezetek állami támogatás iránti igényüket 1968-ban nyújtották be.

E területeket paragon hagyni a defláció veszélye miatt nem lehet, gazdaságosan nem javíthatók, a piaci viszonyok és munkaerőellátottság miatt gyümölcsös-, szőlőtelepítést nem célszerű végezni, legcélszerűbb hasznosítási módnak az erdőtelepítés látszik.

Erre az időszakra az igényeknek megfelelő volumenű állami támogatás aligha biztosítható, ezért a termelőszövetkezeteknek mind az állami támogatás igénybevételével, mind a saját erőből (illetve hitel igénybevételével) történő végrehajtásra célszerű jövedelmezőségi vizsgálatot lefolytatni.

A következőkben négy termelőszövetkezet példáján mutatom be a megítélsem szerint megalapozott döntéshez szükséges jövedelmezőségi vizsgálat módszerét. A termelőszövetkezetek kiválasztásának szempontja az, hogy a tájegység kisebb területegységeinek erdőtelepítési viszonyait, a termelőszövetkezetek gazdálkodási sajátosságait jellemezze (1. táblázat).

Erdőtelepítés saját beruházás formájában, hitel igénybevétele nélkül

A jövedelmezőség számításához meg kell tervezni a beruházási költségeket. A beruházás kivitelezésének időpontja az első kivitteltől az erdőtelepítés befejezéséig tart.

A beruházási összköltség saját kivitelezés esetén a felmerült munkadíj (munkabér) energia- és anyagköltségek, igénybevett szolgáltatások, valamint az ágazati és szövetkezeti általános költséghányad összegével, megbízásos erdőtelepítés esetén a kivitelező számlázott teljesítményével azonos. A befejezett erdőtelepítés ápolásával, illetőleg használatával kapcsolatos költségek termelési költségek, felmerülésükkkel egyidőben termelési értéket állít elő a szövetkezet.

A beruházási és termelési költségeket és a termelési értéket nagy körültekintéssel, a várható változások figyelembevételével (melyeket információk szerzésével lehet évtizedekre előre becsülni) szükséges számítani.

Az új gazdasági mechanizmus szemléletének értelmében a szövetkezetek mindenekelőtt azt vizsgálják meg, hogy az a tevékenység, melynek érdekében a beruházást vállalják, jövedelmező-e.

A számítások mellőzésével, csupán a végső adatokat értékelve, a csengelei Honfoglalás és a balástyai Alkotmány termelőszövetkezet jövedelmezően, a ruzsai Napugár és az öttömösi Magyar László termelőszövetkezet veszteséggel folytathatnak a tervezett területen erdőgazdálkodást; a két utóbbi vesztesége

A vizsgált termelőszövetkezetek 1968. évi főbb adatai

1. táblázat

Megnevezés	Mértékegység	Tsz neve			
		csengelei Honfoglalás	balástyai Alkotmány	ruzsai Napsu- gár	öttömösi Magyar László
Összes közös terület	ha	1097	2856	1987	1782
Erdőterület	ha	37	70	28	56
Erdősültség	%	3,4	2,4	1,4	3,1
Erdősítendő terület	ha	201	57	93	125
Erdősültség a telepítés végrehajtása után	%	21,7	4,4	6,1	10,1
A telepítés tervezett éve		1971	1971	1971	1971
Célállomány és termőhelyi osztály		koNy50% VI.	Ef, Ff II.	Ff IV.	Ff V.
	és	szNy50% Ef, Ff I.	szNy VI. előhaszn.		
Előhasználati nettó fatömeg	m ³	30	20	4	3
		11			
Véghasználati nettó fatömeg	m ³	201	192	117	89
		275			
Összes nettó fatömeg	m ³	231	212	121	92
		286			
Vágásérettségi kor	év	30	60	60	60
		60			
Termelési érték	Ft/ha	4330	6580	5030	6630
Összes költség	Ft/ha	4500	7180	5480	5670
Nyereség	Ft/ha	-170	-600	-450	+960
Állami támogatás	Ft/ha	620	1390	1070	920
Állami támogatással növelt nyereség	Ft/ha	450	790	620	1880
Ágazati és ált. költs.	Ft	46,00	84,50	51,70	69,30
Az erdősítendő területen term. érték	Ft/ha	1359	1456	1256	1340
Összes költség ...	Ft/ha	2091	2184	1907	1742
Veszteség	Ft/ha	732	728	651	402
Egy munkanapra jutó sze- mélyi jövedelem	Ft	53	70	72	44
Egy fogatnap energia (holt- munka) költsége	Ft	78	80	128	25
Egy traktormunkanap holt- munkaköltsége	Ft	655	395	643	322
Egy tehergépkocsiműszak holtmunka költsége	Ft	200	256	422	253

azonban messze elmarad attól a veszteségtől, amely a jelenlegi szántóföldi gazdálkodásban jelentkezik (2. táblázat, lásd a 72. oldalon).

A táblázat jól szemlélteti, hogy bár az elérhető nyereségtömeg, illetve veszteségsökkenés jelentős az erdő termelési ciklusa idején (számottevő nyereség a véghasználat idején képződik), a beruházási költségek összvolumene oly nagy, hogy a kedvezőtlen adottságú termelőszövetkezetek csak 5–10 ha évi telepítési

A beruházás és termelés főbb adatai

Megnevezés	Tsz neve			
	csengelei Honfoglalás	balástyai Alkotmány	ruzsai Napsugár	öttömösi Magyar László
Beruházási költségek, Ft/ha	17 745	25 772	22 987	22 266
Beruházási költségek, 1000 Ft . .	3 567	1 468	2 138	2 783
Termelési érték, 1000 Ft	44 035	10 951	7 069	6 975
Termelési érték, Ft/ha	219 079	192 120	76 010	55 800
Termelési érték, Ft/ha/év	5 217	3 493	1 382	1 015
Termelési költségek, 1000 Ft	33 398	8 688	7 889	7 520
Termelési költségek, Ft/ha	166 162	152 427	84 832	60 162
Termelési költségek, Ft/ha/év	3 639	2 771	1 542	1 094
Nyereség, 1000 Ft	10 637	2 263	—	—
Nyereség, Ft/ha	52 917	39 693	—	—
Nyereség, Ft/ha/év	1 578	722	—	—
Veszteség, 1000 Ft	—	—	820	545
Veszteség, Ft/ha	—	—	8 822	4 362
Veszteség, Ft/ha/év	—	—	160	79
Mezőgazdasági termelés				
termelési értéke, 1000 Ft	13 053	4 564	6 424	9 212
termelési értéke, Ft/ha	64 941	80 080	69 080	73 700
termelési értéke, Ft/ha/év	1 359	1 456	1 256	1 340
Mezőgazdasági termelés				
termelési költsége, 1000 Ft	20 084	6 847	9 754	12 101
termelési költsége, Ft/ha	99 921	120 120	104 885	96 810
termelési költsége, Ft/ha/év	2 091	2 184	1 907	1 742
Mezőgazdasági termelés				
vesztesége, 1000 Ft	7 031	2 282	3 330	2 764
vesztesége, Ft/ha	34 980	40 040	35 805	22 110
vesztesége, Ft/ha/év	732	728	651	402

ütemre vállalkozhatnak saját erőből, még akkor is, ha e célra hitelt vesznek igénybe, mivel a hitelvisszafizetés a beruházással megnövelt tiszta jövedelemből nem lehetséges. Ezért a számítást (e példában a telepítendő területet homogénnek véve) egységre vetítve célszerű elvégezni.

A jövedelmezőség, jövedelemnövekedés (veszteségcsökkenés) tényének megállapítása után meg kell vizsgálni, hogy a beruházás megtérül-e a termelési ciklusban, illetőleg a befektetésnél nagyobb-e az elért haszon. Ennek eldöntésére a hatékonyságot kell megvizsgálni.

A hatékonyság vizsgálatára a következő egyszerű képlet alkalmas:

$$H = \frac{T}{K + B}$$

H hatékonyság,

T az erdőgazdálkodással előállított termelési érték,

K az erdőgazdálkodás, termelési költségei,

B az erdőgazdálkodás beruházási költségei.

A képlet megmutatja, hogy a tevékenység során előállított termelési érték elegendő-e a termelési költségek és a beruházási költségek fedezésére.

H értéke a termelőszövetkezetek esetében:

csengelei Honfoglalás 1,191

balástyai Alkotmány 1,078

ruzsai Napsugár 0,705

öttömösi Magyar László 0,677

A beruházás akkor térül meg, ha a H érték nagyobb 1-nél.

A termelészövetkezetek azonban azért kívánnak erdőt telepíteni, hogy a tervezett ingatlanon a szántóföldi gazdálkodás veszteségét csökkentsék. Azt kell tehát megvizsgálni, hogy a termelési értéktöbblet fedezi-e az erdőgazdálkodási költségek és a mezőgazdasági művelés költségeinek különbségét. A képletet tehát bővíteni kell:

$$H_1 = \frac{T - T_0}{K - K_0 + B}$$

H_1 a beruházás viszonylagos hatékonysága;

T_0 az előző kultúra (szántógazdálkodás) termelési értéke;

K_0 az előző kultúra termelési költsége

H_1 értéke a termelészövetkezetek esetében:

csengelei Honfoglalás	1,835
balástyai Alkotmány	1,930
ruzsai Napsugár	2,363
öttömösi Magyar László	1,244

A beruházásnak termelési érték- és költségváltozást együttesen előidéző hatása valamennyi termelészövetkezet esetében kedvező (legkedvezőbb a ruzsai Napsugár TSZ esetében) de a termelészövetkezeteknek még egy kedvező lehetősége van: továbbra is veszteséges szántóföldi művelést folytatnak, a beruházásra fordított összeget pedig az OTP-nél évi 6% kamat élvezete érdekében letétbe helyezik. Az a viszonyszám, amely megmutatja, hogy utóbbi lehetőséghez viszonyítva a beruházás kedvezőbb-e vagy sem, a hatékonysági küszöb (minden beruházástól legalább ilyen nagyságú hatékonyságot várhatnak a beruházók.)

$$H_{k1} = \frac{T - T_0}{K - K_0 + B + \sum_{n=1}^i B_n \times 0,06 (i - n)}$$

$\sum_{n=1}^b B_n \times 0,06 (i - n)$: a beruházás éves kamatainak összege a beruházás megkezdésétől a termelési ciklus végéig

$B = \sum_{n=1}^b B_n$: a beruházás évenkénti költségeinek összege az erdőtelepítés befejezéséig

b az erdőtelepítés befejezéséhez (a beruházás kivitelezéséhez) szükséges idő;

n a beruházás egyes éveinek száma;

i a termelési ciklus + beruházás ideje

(a $\sum_{n=1}^b B_n (0,06/i - n)$ és $\sum_{n=1}^b B_n$ = számítását a 3. táblázat tartalmazza).

A H_{k1} vizsgálatából kitűnik, hogy — a rövidebb átlagos termelési ciklusidővel telepítő csengelei Honfoglalás T Sz. kivételével — a kamatozó betéteket letétbe helyezni kedvezőbb, mert a termelési időszak igen hosszú, az alaptőke után évenként élvezett kamatok igen jelentős összegűek. A H_{k1} értékei a vizsgált termelészövetkezetek esetében:

csengelei Honfoglalás	1,088
balástyai Alkotmány	0,759
ruzsai Napsugár	0,084
öttömösi Magyar László	-0,280

Kamattal megnövelt beruházási költségek

Megnevezés	Tsz neve			
	csengelei Honfoglalás	balástyai Alkotmány	ruzsai Napsugár	öttömösi Magyar László
b év	4,75	5	5	5
i év	52,5	60	60	60
B_1 Ft/ha	8 920	11 140	10 606	10 100
$B_1 \cdot 0,06(i-1)$ Ft/ha	29 237	39 446	37 545	35 754
B_2 Ft/ha	3 895	6 254	5 246	5 348
$B_2 \cdot 0,06(i-2)$ Ft/ha	12 561	21 764	18 256	18 611
B_3 Ft/ha	2 414	3 900	3 273	3 288
$B_3 \cdot 0,06(i-3)$ Ft/ha	7 923	13 338	11 194	11 245
B_4 Ft/ha	1 437	2 228	2 222	1 767
$B_4 \cdot 0,06(i-4)$ Ft/ha	4 326	7 486	7 466	6 937
B_5 Ft/ha	1 079	2 250	1 634	1 763
$B_5 \cdot 0,06(i-5)$ Ft/ha	3 568	7 425	5 392	5 818
$B = \Sigma B_n$ Ft/ha	17 745	25 772	22 987	22 266
$B + \sum_{n=1}^i B_n \cdot 0,60(i-n) \dots$ Ft/ha	75 360	115 231	102 834	100 631

(a negatív H_{kl} érték termelési értékcsökkenést mutat; a termelési költségcsökkenés alacsonyabb, mint a kamattal növelt beruházási költségek). E megoldás tömeges alkalmazásának — volumene miatt is — akadályai vannak a termelőszövetkezetek nagy része számára, mivel a termelőszövetkezetek megkülönböztetett állami támogatásban részesülnek, s gyakorlatilag csak az állam pénzét tudják kamatoztatni. Másrészt — mivel a beruházás egyidejűleg veszteség megszűnésével jár, a bankbetét megnyitása pedig nem — e gazdálkodók ezeket a pénzeszközöket nem nélkülözhetik. E vizsgálatnak jelentősége elvi: megmutatja, hogy a termelés nyeresége nagyobb-e, mint a beruházás évi 6%-a. A szövetkezetek számára a hatékonysági küszöb vizsgálatának nincs jelentősége.

Erdőtelepítés állami támogatás igénybevételével

Az állami támogatás igénybevételével megvalósuló erdőtelepítés csupán a népgazdaság számára beruházás (célcsoportos állami beruházás) a támogatásban részesülő számára beruházás jellegű termelő tevékenység.

Az erdőtelepítés megkezdésétől számított első perctől kezdve termelési érték, illetve árbevétel fedezi a felmerült költségeket: az első években teljes mértékben, a befejezés után részben az állami támogatás biztosítja a tevékenység realizált teljesítményértékének megfelelő árbevételt.

A telepítés természetesen így sokkal kedvezőbb a telepítők számára, mert:

- megtérül a teljes termelési ciklusról a költség felmerülésének évre rövidül,
- az elérhető jövedelemtömeg, illetve a veszteségcsökkentés mértéke megnövekszik.

A jövedelemszámítás ez esetben lényegesen egyszerűbb: a költségek összege a telepítési és termelési ciklusban együttesen felmerült költségekől, a terme-

lési érték az előállított termelési értékből és az állami támogatásból tevődik össze.

E tevékenység főbb adatait a 4. táblázat szemlélteti.

A termelőszövetkezetek kalkuláció hiányában a termelési ciklus egészének jövedelmezőségével nem számolnak, csupán az állami támogatás volumene, jobb esetben az erdőtelepítés helyén folytatott mezőgazdasági termelés elmaradt vesztesége áll érdeklődésük középpontjában. A támogatás odaítélésére jogosult szervek nem vizsgálják hatékonyságot (viszonylagos hatékonyságot). Az elosztás elve a „rászorultság”, az egyenlő arányban részesedés. Így megtörténhet, hogy az erdőtelepítéssel a népgazdaság számára kedvezőtlenebb adottságokat teremt a beruházó. A minden áron végrehajtott erdőtelepítés ma már nem cél, sőt határozottan népgazdasági kár. Ezért meg kell követelni a beruházóktól, hogy az állami támogatás igénylésekor bizonyítsák a tervezett beruházás hatékonyságát.

A hatékonyság vizsgálatát a következők szerint látom megnyugtatónak. Meg kell határozni a beruházás nagyságát, amely az állami támogatás összegével azonos. El kell választani az alapberuházást és fejlesztési beruházási költ-

4. táblázat

Állami támogatás igénybevételével végrehajtott erdőtelepítés termelési adatai

Megnevezés	Tsz neve			
	csengelei Honfoglalás	balástyai Alkotmány	ruzsai Napsugár	öttömösi Magyar László
Előállított termelési érték, 1000 Ft	44 035	10 951	7 069	6 975
Előállított termelési érték, Ft/ha	219 079	192 120	76 010	55 800
Előállított termelési érték, Ft/ha/év	4 718	3 202	1 267	930
Állami támogatás, 1000 Ft	5 492	1 764	2 752	3 700
Állami támogatás, Ft/ha	27 323	30 940	29 600	29 600
Állami támogatás, Ft/ha/év	524	516	493	493
Összes termelési érték, 1000 Ft	49 527	12 715	9 821	10 675
Összes termelési érték, Ft/ha	266 402	223 060	105 610	85 400
Összes termelési érték, Ft/év	6 016	3 718	1 760	1 423
Összes költség, 1000 Ft	36 965	10 156	10 027	10 303
Összes költség, Ft/ha	183 907	178 199	107 819	82 428
Összes költség, Ft/ha/év	3 607	2 970	1 797	1 374
Nyereség, 1000 Ft	12 562	2 559	—	372
Nyereség, Ft/ha	82 495	44 861	—	2 972
Nyereség, Ft/ha/év	2 409	748	—	49
Veszteség, 1000 Ft	—	—	206	—
Veszteség, Ft/ha	—	—	2 209	—
Veszteség, Ft/ha/év	—	—	37	—
Mezőgazdasági termelés				
termelési értéke, 1000 Ft	13 053	4 564	6 424	9 212
termelési értéke, Ft/ha	64 941	80 080	69 080	73 700
termelési értéke, Ft/ha/év	1 359	1 456	1 256	1 340
Mezőgazdasági termelés				
termelési költsége, 1000 Ft	20 084	6 847	9 754	12 101
termelési költsége, Ft/ha	99 921	120 120	104 885	96 810
termelési költsége, Ft/ha/év	2 091	2 184	1 907	1 742
Mezőgazdasági termelés				
vesztesége, 1000 Ft	7 031	2 282	3 330	2 764
vesztesége, Ft/ha	34 980	40 040	35 805	22 110
vesztesége, Ft/ha/év	732	728	651	402

ségeket oly módon, hogy a befejezés időpontjáig nyújtott állami támogatást alapberuházásnak (C_a), a befejezett erdőtelepítés ápolásához nyújtott állami támogatást fejlesztési beruházásnak (C_f) célszerű tekinteni, függetlenül attól, hogy a fejlesztési beruházással egyidőben, vagy azt megelőzően az erdőt telepítő állított-e elő termelési értéket az ápolások elvégzésével, vagy nem.

Tekintettel arra, hogy a népgazdaság minden tevékenység során átlagosan 20% nemzeti jövedelmet vár és az a beruházás során történő lekötéssel elmarad, az elmaradt nemzeti jövedelmet az előállított termelési értékből kell fedezni. Ezért a beruházási költségeket az időtényezővel kell korrigálni (5. táblázat) az alábbi képlet szerint:

$$C_{ak} = C_a(1 + n \cdot 0,2)$$

ahol n az évek száma a befejezéstől számítva. A $C_{fk} = C_f$, a korrekciós szám 1,00.

A sajátéros beruházásnál leírt módon ki kell számítani a termelési értéket és termelési költségeket. Megítélésem szerint elegendő csak a viszonylagos hatékonyságot vizsgálni.

$$H_1 = \frac{T - T_0}{K - K_0 + C_{ak} + C_{fk}}$$

Időtényezővel korrigált beruházás

5. táblázat

Tsz neve	Megnevezés	Beruházási költségek Ft/ha	Korrekciós szám	Korrigált beruházási költségek Ft/ha
csengelei Honfoglalás	Alapberuházás			
	1. év	10 580	1,95	20 798
	2. év	5 606	1,75	10 009
	3. év	3 529	1,55	5 669
	4. év	2 361	1,35	3 234
	5. év	2 058	1,15	2 470
	Összesen	24 134	1,75	42 180
Fejlesztési beruházás	3 189	1,00	3 189	
Mindösszesen	27 323	1,66	45 369	
balástyai Alkotmány	Alapberuházás			
	1. év	11 670	2,00	23 340
	2. év	6 910	1,80	12 438
	3. év	4 350	1,60	7 060
	4. év	2 590	1,40	3 626
	5. év	2 740	1,20	3 280
	Összesen	28 260	1,76	49 744
Fejlesztési beruházás	2 680	1,00	2 680	
Mindösszesen	30 940	1,69	52 424	
ruzsai Napsugár és öttömösi Magyar László	Alapberuházás			
	1. év	11 670	2,00	23 340
	2. év	6 910	1,80	12 438
	3. év	4 350	1,60	7 060
	4. év	2 590	1,40	3 626
	5. év	2 740	1,20	3 280
	Összesen	28 260	1,76	49 744
Fejlesztési beruházás	1 340	1,00	1 340	
Mindösszesen	29 600	1,72	51 084	

A H_1 érték a vizsgált termelőszövetkezetekben:

csengelei Honfoglalás	1,390
balástyai Alkotmány	1,322
ruzsai Napsugár	0,223
öttömösi Magyar László	-1,247

A mutató +1,00-nál kisebb érték esetén a népgazdasági beruházás és a termelési költségváltozás összegének fedezetére a termelési értékváltozás nem elegendő.

A hatékonyság megvizsgálандó a nyereség (nyereségnövekedés) tükrében is. Ennek vizsgálatára a 100 Ft eszközlekkötésre jutó nyereség mutatója szolgál.

$$G_h = \frac{T - K}{(C_a + C_f)0,01}; \quad G_{h1} = \frac{T - K - (T_0 - K_0)}{(C_a + C_f)0,01}$$

A mutatók a vizsgált termelőszövetkezetek esetében:

	G_h	G_{h1}
csengelei Honfoglalás	193,67	321,70
balástyai Alkotmány	128,29	257,70
ruzsai Napsugár	-29,80	91,16
öttömösi Magyar László	-14,74	59,96

A jövedelmezőségi mutatók a ruzsai Napsugár és az öttömösi Magyar László termelőszövetkezetek vonatkozásában kedvezőtlenek, az erdőtelepítés kivitelezéséhez állami támogatást nyújtani nem szabad.

Fenti négy termelőszövetkezet jövedelemvizsgálati kalkulációi a KSH, zárszámadás és a termelőszövetkezetek igénybejelentéssel együtt benyújtott számanyagán alapulnak. Az erdőgazdálkodással elérhető jövedelemszámításhoz átlagos területi termőhelyismeretemet használtam fel, amelyet alapos termőhelyvizsgálati adataimtól kisebb - nagyobb eltéréssel pontosít majd.]

Összefoglalva: a termelőszövetkezetek erdőtelepítését megelőzően célszerű a jövedelmezőség-vizsgálatot a teljes termelési ciklusra kiterjesztve elvégezni. A sajtáterős beruházás vizsgálatának elsősorban a kedvezőbb termőhelyi adottságú termelőszövetkezetek vonatkozásában van jelentősége, ezek többnyire csupán néhány ha-t telepítenek, s állami támogatásra nem számíthatnak. Továbbra is előnyben kell részesíteni a gyenge termőhelyi adottságú szövetkezeteket, de csak abban az esetben szabad gazdasági erdő telepítésére állami támogatást odaítélni, ha a beruházás hatékony. Vizsgálni kell a hatékonyságot, s ez az odaítélés sorrendjének is döntő szempontja legyen.

Сил И.: ИССЛЕДОВАНИЕ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ ЛЕСОНАСАЖДЕНИЙ В ПЕСЧАНОМ РАЙОНЕ МЕЖДУ ДУНАЕМ И ТИССОЙ

Целесообразно заблаговременно провести исследование рентабельности производства производственными кооперативами полного цикла закладки лесонасаждений. Производимые собственными силами исследования по капиталовложениям в первую очередь имеют значение в отношении производственных кооперативов с благоприятными условиями местопроизрастания. Они вообще в меньших размерах закладывают лесонасаждений и на государственную поддержку не рассчитывают. На государственную поддержку нужно рассчитывать таким производственным кооперативам, которые хозяйствуют на наиболее слабых условиях произрастания, но и здесь можно поддержку оказывать только при закладке хозяйственных (эксплуатационных лесов и если капиталовложения действительные). Решающей точкой зрения в этом вопросе нужно чтобы было действительность получаемой от государства поддержки.

Szil. I.: INVESTIGATIONS ON THE PROFITABILITY OF THE AFFORESTATIONS ON THE SANDY REGION BETWEEN THE DANUBE AND THE TISZA.

Prior to the afforestation to be carried out by the cooperative farms, it is advisable to examine, whether it will be profitable in view of the whole production cycle. This is especially indispensable, when rather favourable sites are to be afforested on own account of the farms. Farms carry out the afforestation mostly in smaller extent and do not claim for state subsidies. State subsidies should be granted for farms with unfavourable site conditions, but even in that case only those afforestations are to be subsidized, which can be considered as efficient on the longer run. Thus efficiency must be a decisive factor when granting afforestation subsidies.